

Nâng cao mức độ thích ứng với hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông

Nguyễn Thị Vui

Email: nguyenthivuisp2@gmail.com

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2

Số 32 Nguyễn Văn Linh, thành phố Phúc Yên, tỉnh Vĩnh Phúc, Việt Nam

TÓM TẮT: *Thích ứng với hoạt động quản lý dạy học sẽ giúp hiệu trưởng trường tiểu học chủ động, sáng tạo trong hoạt động quản lý dạy học và nâng cao hiệu quả hoạt động quản lý dạy học. Bài báo đề cập đến thực trạng và giải pháp nâng cao mức độ thích ứng với hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học trong điều kiện đổi mới giáo dục phổ thông.*

TỪ KHÓA: *Thích ứng hoạt động, quản lý trường tiểu học, nâng cao mức độ thích ứng, hiệu trưởng trường tiểu học.*

→ Nhận bài 27/6/2022 → Nhận bài đã chỉnh sửa 04/8/2022 → Duyệt đăng 15/12/2022.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/122112010>

1. Đặt vấn đề

Ngày nay, với sự phát triển của khoa học kỹ thuật, lượng kiến thức tăng lên rất nhanh, thông tin đa chiều, công nghệ thay đổi không ngừng... Sự phát triển đó đòi hỏi con người phải có khả năng thích ứng với hoạt động đáp ứng với sự phát triển như vũ bão của khoa học công nghệ và nhu cầu của xã hội. Giáo dục tiểu học là nền móng trong hệ thống giáo dục quốc dân, mục tiêu của giáo dục tiểu học là “giúp học sinh hình thành những cơ sở ban đầu cho sự phát triển đúng đắn và lâu dài về đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ và các kỹ năng cơ bản để học sinh tiếp tục học trung học cơ sở” [1, tr.12]. Quản lý trường tiểu học thực chất là quản lý một tiểu hệ thống xã hội mang dấu ấn đặc trưng của quản lý quá trình lao động sư phạm, mà hiệu trưởng là hạt nhân chủ yếu ứng dụng khoa học quản lý, cải tiến các biện pháp quản lý để thực hiện mục tiêu giáo dục và đồng thời là người chịu trách nhiệm tổ chức, quản lý các hoạt động và chất lượng giáo dục của nhà trường. Thích ứng nhanh với hoạt động quản lý dạy học sẽ giúp hiệu trưởng trường tiểu học thích nghi với điều kiện, yêu cầu của hoạt động quản lý dạy học, từ đó giúp hiệu trưởng trường tiểu học chủ động, sáng tạo trong hoạt động quản lý dạy học và nâng cao hiệu quả hoạt động quản lý dạy học. Nhờ thích ứng hoạt động quản lý dạy học mà hiệu trưởng trường tiểu học biết lập kế hoạch quản lý dạy học phù hợp, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra đánh giá hoạt động dạy học có hiệu quả, giải quyết các tình huống quản lý dạy học một cách linh hoạt, hợp lý và khoa học... Bởi vậy, thích ứng với hoạt động quản lý dạy học càng sớm thì hiệu quả hoạt động quản lý dạy học càng cao. Trong điều kiện đổi mới Chương trình Giáo dục phổ thông thì việc nâng cao mức độ thích ứng với quản lý dạy học của hiệu trưởng nói chung và hiệu trưởng trường tiểu học nói riêng là

việc làm cấp bách.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm cơ bản

a. Thích ứng hoạt động

Thích ứng là sự tích cực, chủ động thay đổi nhận thức, thái độ, hành động của chủ thể nhằm đáp ứng yêu cầu mới của hoạt động để tiến hành hoạt động có kết quả [2, tr.17].

b. *Hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông.*

Quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học là tác động có mục đích, có tổ chức và được điều khiển của người hiệu trưởng trường tiểu học đến hoạt động dạy học nhằm đạt được mục tiêu, chiến lược dạy học đã đặt ra của nhà trường tiểu học.

Quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học cần đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông hiện nay. Chương trình Giáo dục phổ thông mới được xây dựng theo hướng tiếp cận năng lực, nghĩa là cả hoạt động dạy học các môn học lẫn các hoạt động giáo dục trong nhà trường đều phải tận dụng mọi cơ hội cho học sinh trải nghiệm; trong đó, hoạt động trải nghiệm sáng tạo là hoạt động giáo dục thể hiện sự đổi mới căn bản về “dạy người”; đồng thời với việc trải nghiệm trong môn học nhằm đổi mới căn bản về “dạy chữ”. Nhà quản lý phải làm thế nào đạt được yêu cầu này.

Yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông phải là cho học sinh phát triển 8 phẩm chất chính và 8 năng lực cốt lõi; trong đó, 8 phẩm chất chính là: Yêu nước - Nhân ái - Chăm chỉ - Trung thực - Trách nhiệm. Những phẩm chất chính này đều được hiểu với ý nghĩa và nội hàm mới. 10 năng lực cốt lõi bao gồm những năng lực mà bất kỳ người nào cũng cần có để sống và làm việc; trong

đó có những năng lực chung mà môn học và hoạt động giáo dục nào cũng cần và có thể hình thành, phát triển cho học sinh, gồm: năng lực tự học và tự chủ, năng lực giao tiếp và hợp tác và năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo. Cấp Tiểu học và Trung học cơ sở thực hiện giáo dục toàn diện và cấp Trung học phổ thông có sự phân luồng. Hoạt động trải nghiệm sáng tạo là điểm nhấn của chương trình mới, đòi hỏi phải được xây dựng sao cho 100% học sinh tham gia, được rèn luyện, và 100% học sinh được đánh giá trong các hoạt động đó; kết quả hoạt động này sẽ được tính trong các kì thi chuyển cấp, tuyển chọn vào các loại hình học tập khác nhau. Chương trình Giáo dục tiểu học giúp học sinh hình thành và phát triển những yếu tố căn bản đặt nền móng cho sự phát triển hài hoà về thể chất và tinh thần, phẩm chất và năng lực; định hướng chính vào giáo dục về giá trị bản thân, gia đình, cộng đồng và những thói quen, nề nếp cần thiết trong học tập và sinh hoạt [3, tr.6].

Như vậy, yêu cầu đổi mới phổ thông đòi hỏi nội dung, phương pháp, hình thức quản lý mới. Người hiệu trưởng cần thích ứng với những thay đổi trong hoạt động quản lý càng sớm càng nâng cao hiệu quả quản lý. Hoạt động quản lý chuyển đổi từ thực hiện kiểu quản lý áp đặt mệnh lệnh từ trên xuống; thực hiện rập khuôn, máy móc theo quy định của cấp trên, cơ chế quản lý hạn chế khả năng sáng tạo của giáo viên và học sinh, thiếu tính tự chủ, chưa đáp ứng tính phù hợp vùng miền,... sang đổi mới quản lý theo định hướng dân chủ hóa, phân cấp quản lý, giao quyền tự chủ để phát huy tính chủ động, sáng tạo phù hợp thực tế của các nhà trường, của giáo viên.

Hiệu trưởng cần nắm văn hoá nhà trường: Văn hoá nhà trường là một tập hợp các chuẩn mực, các giá trị, niềm tin và hành vi ứng xử đặc trưng của một trường học, tạo nên sự khác biệt với các tổ chức khác.

Nhà quản lý biết hoạch định chiến lược phát triển: Cần hiểu rằng kế hoạch chiến lược phát triển nhà trường là bản kế hoạch, trong đó có những định hướng lớn thể hiện hình ảnh hiện thực trong tương lai mà nhà trường mong đạt tới và các giải pháp chiến lược để đạt được trên cơ sở khả năng hiện tại, đảm bảo cho nhà trường có được sự phát triển vượt bậc.

Chú trọng phát triển đội ngũ: Đội ngũ cán bộ, viên chức là lực lượng cơ bản tham gia xây dựng và phát triển nhà trường, trong đó đội ngũ giáo viên có vai trò quyết định đến chất lượng giáo dục của nhà trường. Vì vậy, người hiệu trưởng phải nắm rõ vai trò quản lý của mình.

Hiệu trưởng cần huy động mọi nguồn lực phát triển nhà trường: Hiệu trưởng cần nắm vững nguồn lực của nhà trường là tập hợp các yếu tố mà nhà trường sử dụng để thực hiện nhiệm vụ, bao gồm: Nguồn nhân lực, nguồn lực tài chính, nguồn lực vật chất, nguồn lực

thông tin. Trên cơ sở nắm vững các nhân tố bên trong và bên ngoài nhà trường ảnh hưởng đến nguồn lực, hiệu trưởng xác định được vai trò của mình trong việc huy động các nguồn lực phát triển nhà trường.

- Phát triển giáo dục toàn diện học sinh: Lãnh đạo và quản lý phát triển giáo dục toàn diện học sinh là lãnh đạo và quản lý các hoạt động dạy học, giáo dục trong trường phổ thông giúp học sinh phát triển toàn diện về đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ và các kĩ năng cơ bản hình thành nhân cách con người Việt Nam, xây dựng tư cách và trách nhiệm công dân chuẩn bị cho học sinh tiếp tục học lên hoặc đi vào cuộc sống, tham gia xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

c. Thích ứng hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học đáp ứng yêu cầu đổi mới trường phổ thông

Thích ứng với hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng tiểu học là sự thay đổi nhận thức, thái độ và hành vi của người hiệu trưởng tiểu học một cách chủ động, tích cực để đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông, nhằm đạt được mục đích hoạt động quản lý dạy học đã đề ra.

Sự thích ứng với hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng tiểu học thể hiện ở sự thay đổi hiểu biết của hiệu trưởng tiểu học về hoạt động quản lý dạy học, thái độ hài lòng của tập thể và bản thân người hiệu trưởng đối với hoạt động quản lý dạy học, Sự thuần thực của các kĩ năng quản lý dạy học phù hợp với quản lý dạy học. Sự thừa nhận của tập thể nhà trường với hiệu trưởng trường tiểu học.

Hiểu biết của hiệu trưởng trường tiểu học về hoạt động quản lý dạy học biểu hiện ở hiểu biết về vai trò của người hiệu trưởng trường tiểu học, hiểu biết về chức năng quản lý dạy học, hiểu biết về nội dung, hiểu biết về kĩ năng quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học.

Sự hài lòng với hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học được thể hiện ở hứng thú với hoạt động quản lý dạy học; thích sáng tạo trong hoạt động quản lý dạy học; chủ động, tích cực tìm tòi, học hỏi kinh nghiệm quản lý dạy học ở trường tiểu học. Kĩ năng quản lý hoạt động dạy học là biểu hiện về hành vi thích ứng tâm lí với hoạt động quản lý dạy học của người hiệu trưởng trường tiểu học. Kĩ năng quản lý là biểu hiện của năng lực quản lý.

Kĩ năng quản lý của người quản lý là khả năng người quản lý vận dụng có kết quả những tri thức, kinh nghiệm quản lý vào hoạt động quản lý của mình. Kĩ năng quản lý dạy học là một thành tố tâm lí trong nhân cách người hiệu trưởng trường tiểu học, góp phần quyết định trực tiếp hiệu quả hoạt động dạy học trong nhà trường tiểu học. Kĩ năng quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học thể hiện sự thuần thực khi thực hiện hoạt động quản lý dạy học là biểu hiện cho thấy hiệu trưởng trường

tiểu học thích ứng với hoạt động quản lý dạy học. Kỹ năng quản lý của hiệu trưởng trường tiểu học biểu hiện qua: Kỹ năng lập kế hoạch quản lý dạy học; Kỹ năng tổ chức, chỉ đạo thực hiện kế hoạch dạy học; Kỹ năng kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học; Kỹ năng xử lý các tình huống dạy học.

Sự thích ứng với hoạt động quản lý dạy học của trường tiểu học xuất hiện do tác động của những yêu cầu, điều kiện mới của hoạt động quản lý dạy học. Sự thích ứng với hoạt động quản lý dạy học bắt đầu ở thời điểm trường tiểu học làm quen với điều kiện mới của môi trường hoạt động quản lý dạy học, và kết thúc khi hoạt động đạt được mục đích quản lý dạy học đặt ra. Hoạt động quản lý dạy học là hoạt động đặc biệt, hoạt động mà công cụ chủ yếu là năng lực và phẩm chất của người Hiệu trưởng. Vì vậy, hiệu trưởng phải không ngừng tiếp thu tri thức mới, bồi dưỡng những phẩm chất, năng lực để quản lý ngày càng tốt hơn. Do vậy, có thể nói rằng, sự thích ứng với hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng chỉ thực sự kết thúc khi người hiệu trưởng không còn tham gia hoạt động quản lý nữa.

2.2. Thực trạng mức độ thích ứng hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông

Chúng tôi đã tiến hành khảo sát 142 hiệu trưởng trường tiểu học trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc để tìm hiểu mức độ thích ứng hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học, trong đó: có 52 hiệu trưởng nam, 90 hiệu trưởng nữ; 45 hiệu trưởng trên 5 năm làm quản lý, 97 hiệu trưởng có thâm niên quản lý cao trên 10 năm. Chúng tôi tiến hành khảo sát thực trạng mức độ thích ứng với hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học thông qua các biểu hiện: Hiểu biết của hiệu trưởng trường tiểu học về hoạt động quản lý dạy học; Mức độ hài lòng của hiệu trưởng trường tiểu học với hoạt động quản lý dạy học; Kỹ năng quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học; Sự thừa nhận của tập thể nhà trường với hiệu trưởng trường tiểu học.

Trên cơ sở các biểu hiện, chúng tôi đã xây dựng bảng hỏi gồm 14 câu: Câu 1 đến câu 4 tìm hiểu mức độ hiểu biết của hiệu trưởng trường tiểu học về hoạt động quản lý: Vai trò, chức năng, nội dung, kỹ năng quản lý hoạt động dạy của hiệu trưởng; 3 câu tiếp theo tìm hiểu mức độ hài lòng với hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học, thông qua các biểu hiện: hứng thú với hoạt động quản lý dạy học; sáng tạo trong hoạt động quản lý dạy học và tích cực tìm tòi, học hỏi kinh nghiệm quản lý của hiệu trưởng trường tiểu học; 4 câu tiếp theo tìm hiểu mức độ thành thực trong các kỹ năng quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học, thông qua 4 nhóm kỹ năng thành phần: Kỹ năng lập kế hoạch quản lý dạy học; kỹ năng tổ chức, chỉ đạo thực hiện kế

hoạch dạy học; kỹ năng kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học và kỹ năng xử lý các tình huống dạy học; 3 câu cuối tìm hiểu mức độ thừa nhận của tập thể nhà trường với hiệu trưởng trường tiểu học, thông qua các biểu hiện: sự tin tưởng, tín nhiệm của cấp dưới đối với hiệu trưởng; sự quý trọng của cấp dưới đối với hiệu trưởng trường tiểu học và sự tuân thủ quyền lực hiệu trưởng của cấp dưới. Mỗi câu có 3 mức độ thấp, trung bình, cao tương ứng với điểm 1, 2, 3. Điểm càng cao thì mức độ thích ứng càng cao.

Chúng tôi cũng tiến hành khảo sát mức độ thích ứng hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học qua 4 biểu hiện và thu được kết quả như Bảng 1 dưới đây:

Mức độ thích ứng của hiệu trưởng trường tiểu học với hoạt động quản lý dạy học đáp ứng yêu cầu đổi mới phổ thông ở mức trung bình (điểm trung bình: 1,66). Điều này cho thấy, các hiệu trưởng trường tiểu học chưa thực sự chủ động, tích cực trong hoạt động quản lý dạy học. Mức độ thích ứng thể hiện cả trong các mặt nhưng chưa cao. Trong đó kỹ năng quản lý hoạt động dạy học có điểm trung bình cao nhất (điểm trung bình: 1,73) và thấp nhất là sự hiểu biết của hiệu trưởng trường tiểu học về quản lý hoạt động dạy học (điểm trung bình: 1,60)

Đi sâu phân tích từng biểu hiện cho thấy kỹ năng quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học mức độ thích ứng cao nhất là do hằng năm hiệu trưởng luôn phải làm các việc như lập kế hoạch, tổ chức phân công nhiệm vụ, giám sát chỉ đạo thực hiện và kiểm tra đánh giá kết quả. Quy trình này là không thay đổi cho dù nội dung, mục tiêu quản lý dạy học thay đổi. Quản lý dạy học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông sao cho học sinh được trải nghiệm, phát triển toàn diện học sinh. Hoạt động quản lý quản lý theo định hướng dân chủ hóa, phân cấp quản lý, giao quyền tự chủ để phát huy tính chủ động, sáng tạo phù hợp thực tế của các nhà trường, của giáo viên thì người hiệu trưởng vẫn phải làm những công việc như bấy lâu đã làm. Theo đó, kỹ năng của hiệu trưởng trường tiểu học với hoạt động quản lý dạy học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông là nội dung có mức thích ứng cao nhất (trung bình: 1,73). Kỹ năng đạt ở mức thuần thục.

Về sự hiểu biết của hiệu trưởng trường tiểu học với hoạt động quản lý dạy học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông có mức độ thích ứng thấp nhất (trung bình: 1,60) là do những nội dung về chức năng, vai trò của hiệu trưởng đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông ít thay đổi vậy nên đa số hiệu trưởng đều hiểu rõ những nội dung này, sự thích ứng đạt mức độ cao. Tuy nhiên, ở nội dung quản lý hoạt động dạy, học có sự thay đổi sao cho đạt được mục tiêu giáo dục toàn diện cho học sinh, học sinh được trải nghiệm trong quá trình học, do đó người hiệu trưởng thích ứng ở mức thấp nhất

Bảng 1: Mức độ thích ứng hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học

TT	Biểu hiện	Trung bình	Thứ bậc
	Sự hiểu biết của hiệu trưởng trường tiểu học với hoạt động quản lý dạy học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông	1,60	
	Hiểu biết về vai trò của hiệu trưởng tiểu học	1,62	2
	Hiểu biết về chức năng quản lý dạy học của hiệu trưởng tiểu học	1,70	1
	Hiểu biết về nội dung quản lý dạy học của hiệu trưởng tiểu học	1,50	3
	Hiểu biết về các kĩ năng quản lý dạy học	1,61	4
	Sự hài lòng của hiệu trưởng trường tiểu học với hoạt động quản lý dạy học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông	1,69	2
	Hứng thú với hoạt động quản lý dạy học	1,73	2
	Thích sáng tạo trong hoạt động quản lý dạy học	1,50	3
	Tích cực tìm tòi, học hỏi kinh nghiệm quản lý	1,85	1
	Kĩ năng của hiệu trưởng trường tiểu học với hoạt động quản lý dạy học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông	1,73	1
	Kĩ năng lập kế hoạch dạy học	1,70	3
	Kĩ năng tổ chức, chỉ đạo thực hiện kế hoạch dạy học	1,64	4
	Kĩ năng kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học	1,72	2
	Kĩ năng xử lý các tình huống dạy học	1,86	1
	Sự chấp nhận của tập thể với hoạt động quản lý dạy học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông của hiệu trưởng trường tiểu học	1,62	3
	Sự tin tưởng tin nhiệm của cấp dưới	1,64	1
	Sự quý trọng của cấp dưới	1,61	3
	Sự tuân thủ quyền lực hiệu trưởng của cấp dưới	1,62	2
	CHUNG	1,66	

(trung bình:1,50). Qua trao đổi, nhiều hiệu trưởng phản ánh cần có những lớp bồi dưỡng quản lý để nâng cao hiểu biết về quản lý dạy học trong điều kiện đổi mới phổ thông. Trên thực tế, hiệu trưởng chủ yếu tìm hiểu qua văn bản nên nhiều nội dung chưa hiểu rõ.

Về sự hài lòng của hiệu trưởng trường tiểu học với hoạt động quản lý dạy học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông thì đa số hiệu trưởng ít thích ứng với sự sáng tạo. Lí giải điều này, hiệu trưởng trường tiểu học cho rằng, muốn sáng tạo ngoài yếu tố chủ quan còn phụ thuộc vào các yếu tố khách quan, nhiều khi lực bất tòng tâm do cơ chế, muốn sáng tạo nhưng khó mà sáng tạo, cần tăng cường trao quyền cho hiệu trưởng để chủ động sáng tạo trong quản lý nhà trường.

Về sự chấp nhận của tập thể với hoạt động quản lý dạy học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông của hiệu trưởng trường tiểu học thì sự thích ứng đạt mức trung bình (trung bình:1,62). Tuy việc hiểu biết về đổi mới quản lý hoạt động dạy học đáp ứng yêu cầu đổi mới phổ thông còn hạn chế nhưng do đa số các hiệu trưởng đã có kinh nghiệm quản lý, nhiệt tình, chân thành, tất

cả vì học sinh nên được tập thể chấp nhận, tin tưởng, ủng hộ.

Trên cơ sở các biểu hiện chúng tôi tổng hợp đánh giá chung về mức độ thích ứng hoạt động dạy học như Bảng 2 dưới đây theo 3 mức độ: mức độ thích ứng cao, mức độ thích ứng trung bình và mức độ thích ứng thấp.

Bảng 2: Mức độ thích ứng hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học

TT	Mức độ thích ứng	Số lượng	tỉ lệ %
1	Thấp	15	10,6
2	Trung bình	118	83
3	Cao	09	6,4
4	Tổng cộng	142	100

Qua Bảng 2 cho thấy, hiệu trưởng trường tiểu học thích ứng không đồng đều với hoạt động quản lý dạy học mà phân thành 3 mức độ: thích ứng cao, thích ứng

trung bình và thích ứng thấp. Đa số hiệu trưởng trường tiểu học được nghiên cứu thích ứng với hoạt động quản lý dạy học ở mức trung bình, mức độ thích ứng cao và thích ứng thấp chiếm tỉ lệ nhỏ. Cụ thể: Chỉ có 9 hiệu trưởng có mức độ thích ứng cao nghĩa là họ hiểu đúng, hiểu đầy đủ về vai trò, chức năng, nội dung, kỹ năng của hoạt động quản lý dạy học trong nhà trường tiểu học; vận dụng những hiểu biết về hoạt động quản lý dạy học vào từng hành động quản lý dạy học cụ thể rất tốt và ứng dụng rất thành thực. Họ hứng thú, say mê và rất hài lòng với hoạt động quản lý của mình. Đây là những hiệu trưởng được tập thể hội đồng nhà trường, tín nhiệm và quý trọng.

Hiệu trưởng trường tiểu học tự đánh giá có mức độ trung bình có 83 % chiếm đa số, nghĩa là họ hiểu tương đối đúng và đủ về vai trò, chức năng, nội dung, kỹ năng của hoạt động quản lý dạy học trong nhà trường tiểu học; đã vận dụng những hiểu biết về hoạt động quản lý hoạt động dạy vào từng hành động quản lý dạy cụ thể khá tốt và ứng dụng khá thành thực; họ hứng thú, say mê và hài lòng với hoạt động quản lý hoạt động dạy học của mình. Họ cũng được tập thể nhà trường tin yêu, tín nhiệm và quý trọng. 10,6% hiệu trưởng trường tiểu học tự đánh giá có mức độ thích ứng kém với hoạt động quản lý nghĩa là trong hoạt động quản lý dạy học của mình, họ hiểu biết rất hạn chế hoặc chưa hiểu về vai trò, chức năng, nội dung, kỹ năng của hoạt động quản lý dạy học trong nhà trường.

2.3. Biện pháp nâng cao mức độ thích ứng quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông

2.3.1. Cung cấp tri thức nâng cao hiểu biết về quản lý dạy học cho hiệu trưởng trường tiểu học

Hiện nay, ngành Giáo dục nói chung và giáo dục tiểu học đang đổi mới công tác quản lý giáo dục với cơ chế hướng tới sự dân chủ hơn để sáng tạo hơn. Để có được sự dân chủ hơn phải tăng cường tính tự chủ, tăng phân cấp cho các cơ quan quản lý giáo dục, nhưng đồng thời cũng phải tăng sự tự chủ cho các cơ sở giáo dục, sự tự chủ cho giáo viên. Cần có giải pháp, sáng tạo chuyên môn phù hợp với điều kiện thực tế tại địa phương, phù hợp với từng vùng miền cơ sở. Những sáng tạo mang tính chuyên môn này rất cần sự tự chủ, chủ động xây dựng và thực hiện kế hoạch giáo dục của nhà trường, sự linh hoạt và tự chủ của giáo viên, cán bộ quản lý. Cùng với đó, phong cách hoạt động quản lý cũng phải thay đổi từ nặng về chỉ huy và kiểm tra sang giao quyền và giám sát.

Cần tăng cường bồi dưỡng các kiến thức mà hiệu trưởng trường tiểu học cần có như: Hiểu biết về học sinh, những nguyên tắc cơ bản về sự phát triển của học sinh và các học thuyết học tập mới nhất, các nhu cầu

đa dạng của học sinh... Hiểu biết pháp luật, Luật Giáo dục, Luật Viên chức... và đặc biệt những đổi mới giáo dục hiện nay. Cùng đó, hiệu trưởng cũng cần được bồi dưỡng các kỹ năng: Lãnh đạo và đào tạo sự thay đổi; Xây dựng viễn cảnh, chính sách và quản trị; Quản lý tổ chức; Lập kế hoạch và phát triển chương trình; Quản lý hoạt động dạy học; Đánh giá đội ngũ và quản lý nhân sự... Tập trung phát triển cho hiệu trưởng năng lực (năng lực quản trị con người, năng lực quản trị tổ chức, năng lực quản trị sự thay đổi, năng lực phân tích và xử lý thông tin, xây dựng chính sách để triển khai mục tiêu; năng lực hợp tác; năng lực ứng dụng công nghệ thông tin trong quản trị trường học). Đây là một việc rất quan trọng đối với đội ngũ hiệu trưởng bởi nếu họ được bồi dưỡng những năng lực trên sẽ đáp ứng yêu cầu đổi mới về quản lý giáo dục. Hiệu trưởng sẽ giải quyết được các khó khăn về chuyên môn, nghiệp vụ mà họ đang gặp phải. Việc phát triển năng lực này, giúp hiệu trưởng có nhiều cơ hội thực hành và vận dụng tốt những kiến thức đã học vào thực tế công tác quản trị trường trung học phổ thông, giúp cho chất lượng giáo dục đạt hiệu quả cao hơn. Bồi dưỡng bằng hình thức tự học của hiệu trưởng kết hợp với các sinh hoạt tập thể về chuyên môn, nghiệp vụ cụm trường hoặc câu lạc bộ hiệu trưởng các trường tiểu học; Bồi dưỡng theo hình thức học tập từ xa (qua mạng Internet); Bồi dưỡng theo hướng mở và liên tục., qua các lớp chứng chỉ quản lý giáo dục.

Bên cạnh đó cần chú trọng hình thành và phát triển năng lực nghiên cứu khoa học cho hiệu trưởng. Bởi vì năng lực quản lý và năng lực nghiên cứu khoa học có mối quan hệ hỗ trợ nhau rất lớn. Một người hiệu trưởng có trình độ chuyên môn nghiệp vụ giỏi sẽ là nền tảng vững chắc để thúc đẩy năng lực nghiên cứu khoa học phát triển. Hơn nữa, nếu người hiệu trưởng có năng lực nghiên cứu khoa học tốt sẽ khám phá được nhiều cái mới, cái tiên tiến về nội dung, phương pháp phục vụ cho công tác quản trị trường. Bối cảnh đổi mới giáo dục diễn ra trong thời đại công nghệ số, con người luôn phải tìm tòi, khám phá và thích nghi với những biến đổi khôn lường do sự phát triển của công nghệ mang lại. Theo đó, năng lực thích ứng ngày càng được nâng cao.

2.3.2. Tổ chức rèn luyện các kỹ năng quản lý dạy học cho hiệu trưởng trường tiểu học

Đội ngũ cán bộ, viên chức là lực lượng cơ bản tham gia xây dựng và phát triển nhà trường, trong đó đội ngũ giáo viên có vai trò quyết định đến chất lượng giáo dục của nhà trường. Vì vậy, người hiệu trưởng phải nắm rõ vai trò quản lý của mình.

Tổ chức rèn luyện về mặt hành vi quản lý của hiệu trưởng trường tiểu học, ở đây là rèn luyện các kỹ năng quản lý bao gồm: Kỹ năng lập kế hoạch quản lý dạy học, kỹ năng giải quyết tình huống trong quản lý dạy học. Việc tổ

chức rèn luyện các kỹ năng thực hiện bằng nhiều hình thức phong phú. Quy trình rèn luyện như sau:

- Cung cấp kiến thức về hoạt động quản lý dạy học trong nhà trường tiểu học.

- Hiệu trưởng trường tiểu học nắm vững lý thuyết quy trình đó.

- Hiệu trưởng trường tiểu học quan sát hành động mẫu để nắm được trình tự các thao tác của hành động cũng như cách thức tiến hành hành động.

- Hiệu trưởng trường tiểu học vận dụng các tri thức hành động để thực hiện hành động lập kế hoạch quản lý dạy học và giải quyết tình huống quản lý dạy học một cách có ý thức.

- Hiệu trưởng trường tiểu học vận dụng linh hoạt, sáng tạo trong giải quyết các tình huống khác nhau của hoạt động quản lý dạy học.

Tổ chức rèn luyện kỹ năng quản lý dạy học cho hiệu trưởng tiểu học thông qua nhập vai giải các bài tập tình huống trong quản lý dạy học: xây dựng các tình huống quản lý dạy học giả định để các hiệu trưởng nhập vai xử lý, thông qua đó họ vận dụng các tri thức hành động đã được cung cấp để giải quyết tình huống. Cứ như vậy, mức độ thích ứng quản lý dạy học tăng lên nhanh chóng. Nâng cao hiệu quả quản lý dạy học, góp phần nâng cao

hiệu quả dạy học ở trường tiểu học.

3. Kết luận

Trong việc đổi mới giáo dục tiểu học nói riêng và phổ thông nói chung thì quản lý dạy học đóng vai trò hàng đầu để vận hành cả một hệ thống giáo dục vận hành theo đúng hướng và đi đến đích. Thích ứng quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học quyết định hiệu quả quản lý. Hiệu trưởng trường tiểu học vừa xác định mục tiêu, kế hoạch đổi mới, tập trung các nguồn lực để thực hiện kế hoạch đổi mới và kiểm tra, đánh giá, rút kinh nghiệm, điều chỉnh lộ trình, mục tiêu đổi mới, kiên định với mục tiêu, lộ trình và kế hoạch đổi mới các hoạt động trong trường tiểu học.

Trong điều kiện đổi mới giáo dục phổ thông, hiệu trưởng đóng vai trò như một thuyền trưởng chèo lái con thuyền đến đích đã đề ra. Hiệu trưởng với vai trò là người giám sát và hỗ trợ giáo viên trong quá trình dạy học theo chương trình mới. Người hiệu trưởng cần đổi mới quản lý dạy học cho phù hợp với điều kiện hiện tại. Nâng cao mức độ thích ứng của hiệu trưởng trường tiểu học sẽ làm tăng hiệu quả quản lý dạy học, theo đó chất lượng giáo dục sẽ tăng lên.

Tài liệu tham khảo

[1] Nason L.J, (1994), <i>Học thế nào cho tốt</i>, NXB Thuận Hóa, Huế. [2] Nguyễn Thị Út Sáu, (2013), <i>Thích ứng với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ của sinh viên Đại học Thái Nguyên</i>, Luận án Tiến sĩ tâm lý học, Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam - Học viện Khoa học Xã hội, Hà Nội. [3] Bộ Giáo dục và Đào tạo, <i>Chương trình Giáo dục phổ thông 2018</i>.	[4] Nguyễn Quang Uẩn (chủ biên), (1999), <i>Tâm lý học đại cương</i>, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội. [5] Vũ Dũng, (2006), <i>Giáo trình Tâm lý học quản lý</i>, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội. [6] Vũ Dũng (chủ biên), (2008), <i>Từ điển Tâm lý học</i>, Viện Khoa học Xã hội Việt Nam - Viện Tâm lý học, NXB Từ điển bách khoa, Hà Nội. [7] Nguyễn Kế Hào, (1992), <i>Học sinh tiểu học và nghề dạy học ở bậc Tiểu học</i>, NXB Giáo dục, Hà Nội.

ENHANCING THE LEVEL OF COMPATIBILITY TO TEACHING MANAGEMENT ACTIVITIES OF PRIMARY SCHOOL PRINCIPALS TO MEET THE REQUIREMENTS OF GENERAL EDUCATION INNOVATION

Nguyễn Thị Vui

Email: nguyenthivuisp2@gmail.com
 Hanoi Pedagogical University 2
 32 Nguyen Van Linh, Phuc Yen city,
 Vinh Phuc province, Vietnam

ABSTRACT: *Adapting to teaching management activities will help primary school principals be proactive and creative in the management of teaching activities and improve the effectiveness of the teaching management activities. The article analyzes the current situation and solutions to improve the adaptability to the teaching management activities of primary school principals in the context of educational innovation.*

KEYWORDS: Activity adaptation, primary school management, improving the level of adaptation, primary school principals.